

A bűnügyi nyomozás tudományának első hazai szakkönyve 1897-ben, 121 évvel ezelőtt jelent meg Losoncon, Endrődy Géza tollából, a Kármán-féle Könyvnyomda gondozásában. A második kiadás egy esztendővel később, 1898-ban, 120 éve látott napvilágot Budapesten (Singer és Wolfner munkáját dicséri).

A budapesti megjelenés 120. évfordulója már önmagában is okot szolgáltat a szerzemény kiegészített változatának újradadására. A *bűnügyi nyomozás kézikönyve* azonban nem csupán egy antik könyvritkaság: a méltatlanul elfeledett, de visszafogottan fogalmazva is csak kevésbé ismert szerző munkája igazi csemege a kriminalisták számára. A szakkönyv megállapításainak bizonyos részei napjainkban is érvényesek, sőt, továbbgondolásra alkalmasak és érdeemesek. Nem melleleg a – munkaszervezési, nyomozásetikai, valamint krimináltechnikai, krimináltaktikai, illetve kriminálmotodikai ismereteket egyaránt tartalmazó – mű kriminalisztikatorténeti kuriózum, egyben kortörténeti dokumentum, és nem csak a beavatottak számára.

A kézikönyvet jó szívvvel ajánlom hallgatóimnak, a rendészeti szakközépiskolák és felsőfokú tanintézetek diákjainak, valamint minden bűnüldözőnek, kriminalistának, hagyományörzőnek és az olyan „beavatatlanoknak” is, akiket érdekel, hogy a „boldog békeidőkben” miképpen nyomozott vagy nyomoztak „a m. kir. csendőrség, az összes rendőrhatóságok és rendőrök, valamint a vizsgálóbírák, királyi ügyészségek s általában a bűnügyekkel foglalkozó egyének”.

Endrődy, a magyar irodalomtörténet által is számon tartott egykori honvédtiszt, majd közszolga, később csendőrtiszt, és végül Losonc, illetve Gyula rendőrkapitánya, a „szél kergette vagabund” („másodállásban” hatgyermekes családapa), a sors által rendelt alig ötven esztendő alatt, legalább száz évet élt. Kár volt olyannyira sietnie: túl korán ment el...

Kérem, fogadják e könyvet tisztelettel és szeretettel!

Dr. Kovács Gyula
szerkesztő

ISBN 978-963-12-8181-1

9 789631 281811

A BŰNÜGYI NYOMOZÁS KÉZIKÖNYVE

Magyarország első kriminalisztikai szakkönyve

ENDRŐDY GÉZA

Losoncon (1897) és Budapesten (1898) megjelent azonos című munkája nyomán – az eredeti szöveg megtartása mellett – írta és szerkesztette

DR. KOVÁCS GYULA

[KGyul@]

Budapest, 2018

A BŰNÜGYI NYOMOZÁS KÉZIKÖNYVE

a m. kir. csendőrség, az összes rendőrhatóságok és rendőrök,
valamint a vizsgálóbírák, királyi ügyészségek s általában a
bűnügyekkel foglalkozó egyének részére

ENDRŐDY GÉZA

Losoncon (1897) és Budapesten (1898) megjelent azonos című
munkája, saját tapasztalatai, valamint egyéb források nyomán - az
eredeti szöveg megtartása mellett - írta és szerkesztette

DR. KOVÁCS GYULA

[KGyul@]
Budapest, 2018

Írta:

Endrődy Géza

Dr. Kovács Gyula

A szerkesztő előszava, Pályakép Endrődy Gézáról, Forrás- és irodalomjegyzék, Régies szavak jegyzéke, jegyzetek és lábjegyzetek

Borítóterv és grafika:

Bosnyák László és dr. Kovács Gyula

Szerkesztette:

Dr. Kovács Gyula

Olvasószerkesztő:

Keglovicsné Mester Györgyi

Endrődy Géza *A bűnügyi nyomozás kézikönyve* című művének (Losonc, 1897 és Budapest, 1898) védelmi ideje, a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 31. § (1)–(2) bekezdésének értelmében, 1971. január 1-jén lejárt.

Kiadó: dr. Kovács Gyula [KGyul@]

© Dr. Kovács Gyula [KGyul@], 2018

ISBN 978-963-12-8181-1

TARTALOMJEGYZÉK

A SZERKESZTŐ ELŐSZAVA	11
ELŐSZÓ AZ ELSŐ KIADÁSHOZ	17
ELŐSZÓ A MÁSODIK KIADÁSHOZ.....	19
I. FEJEZET	
A CSENDŐRRŐL	21
1.1. A CSENDŐR FELADATA.....	21
1.2. A CSENDŐR MŰKÖDÉSE.....	23
1.3. AZ IDŐ ELŐTT ALKOTOTT VÉLEMÉNY	27
1.4. A LELKIÖSMERETES ÉS PONTOS MUNKÁRÓL.....	30
1.5. AZ ÓRSKÖRLET VISZONYAINAK ÖSMERETE	34
1.6. A BÍRÓSÁG RÉSZÉRE SZERKESZTETT JELENTÉSEK ÉS A VÉGTÁRGYALÁS.....	36
II. FEJEZET	
A KIKÉRDEZÉSRŐL	39
2.1. ÁLTALÁBAN	39
2.2. A TANÚK ÉS A SZAKÉRTŐK KIKÉRDEZÉSE	40
2.2.1. <i>A tanúk megfigyelése</i>	40
2.2.2. <i>A tanúk emlékezőtehetsége</i>	42
2.2.3. <i>Hibás észlelések felindulás következtében</i>	44
2.2.4. <i>Fejsérülésből eredő hibás észlelések</i>	45
2.2.5. <i>Az észlelések különbözősége a tanú természete szerint</i>	46
2.2.6. <i>A hamis tanúskodás</i>	48
2.2.7. <i>A megszokásból eredő, vagy kóros hazugságok</i>	51
2.3. A VÁDLOTTAK KIKÉRDEZÉSE	52
III. FEJEZET	
A HELYSZÍNI SZEMLE	55
3.1. ÁLTALÁBAN	55
3.2. TÁJÉKOZÓDÁS A HELYSZÍNIEN	55
3.3. A HELYSZÍN FÖLVÉTELE	57
3.4. A BŰNJELEK FELKUTATÁSA.....	60
IV. FEJEZET	
A SZAKÉRTŐKRŐL.....	65
4.1. ÁLTALÁBAN.....	65
4.2. AZ ORVOS SZAKÉRTŐKRŐL	67

4.3. A TÁTOVIROZÁSRÓL	69
4.4. AZ ELMEBETEGEKRŐL	70
4.5. A DELEJES ÁLOMRÓL (HYPNOTIZMUS).....	72
4.6. A SZÍNVAKSÁG.....	73
4.7. A GÓRCSSÓ HASZNÁLATA	74
4.7.1. Vérvnyomoknál.....	74
4.7.2. Az ürütlekeknel	75
4.7.3. A hajnál.....	75
4.7.4. Mérgezési eseteknél.....	78
4.7.5. Írások megvizsgálásánál	79
4.7.6. Szövetek és egyéb anyagok megvizsgálása	79
4.7.7. A piszok és rondaság megvizsgálása	80
4.8. A VEGYÉSZEK IGÉNYBEVÉTELE	83
4.9. A TERMÉSZETTUDÓSOK ÉS MÉRNÖKÖK ALKALMAZÁSA.....	83
4.10. A LŐFEGYVEREK MEGVIZSGÁLÁSA.....	84
4.11. AZ ÍRÁSSZAKÉRTŐKRŐL	85
4.12. A FÉNYKÉPÉSZEK IGÉNYBEVÉTELE	86

V. FEJEZET

A GONOSZTEVŐK FURFANGJAIRÓL.....	89
5.1. A KÜLSŐ MEGVÁLTOZTATÁSA.....	89
5.2. A HAMIS NÉV	91
5.3. A BETEGSÉG SZÍNLELÉSE	95
5.3.1. A sükettség színlelése.....	96
5.3.2. A nehézkór (epilepsia) színlelése	98
5.3.3. Az ájulás (aléltság) színlelése	100
5.3.4. A hülyeség (butaság) színlelése	101
5.4. A TOLVAJ-JELEKRŐL	103
5.4.1. Az írott vagy rajzolt jelek	104
5.4.2. A némabeszéd és a láthatatlan írás.....	108
5.4.3. Az ösmertető jelek	110
5.4.4. Hang által közvetített jelek	111
5.4.5. Az áruló cinkostárs megbélyegzése.....	113

VI. FEJEZET

A TOLVAJNYELVRŐL	115
6.1. A MAGYAR TOLVAJSZÓTÁR.....	116
6.2. TOLVAJSZÁMOK.....	144

VII. FEJEZET

A CIGÁNYOKRÓL	145
7.1. ÁLTALÁBAN	145
7.2. HÁLÁDATLANSÁGUK ÉS VALLÁSUK	149
7.3. A CIGÁNYOK VÁNDORJELEI	150
7.4. A CIGÁNYOK NEVEIRŐL	155
7.5. HOGYAN LOP A CIGÁNY?.....	156

7.6. GYEREKLOPÁS.....	162
7.7. TOLVAJESZKÖZEIK ÉS A MÉREG	163
7.8. A CIGÁNY MAGATARTÁSA ÉS VISELKEDÉSE A HATÓSÁGI KÖZEGEK ELŐTT	167
7.9. A CIGÁNY TESTI TULAJDONSÁGAIRÓL	168
VIII. FEJEZET	
A BABONÁRÓL.....	171
8.1. A GONOSZTETT SZÍNHELYÉN VISSZAHAGYOTT TÁRGYAKHOZ FÚZÓDÓ BABONA..	171
8.2. A GONOSZTEVŐ ÁLTAL MAGÁVAL HORDOTT TÁRGYAKHOZ FÚZÓDÓ BABONA	172
8.3. KÁRTYAVETÉS ÉS JÓSLÁS.....	173
8.4. A HAMIS ESKÜRE VONATKOZÓ BABONÁRÓL.....	175
IX. FEJEZET	
A LŐFEGYVEREKRŐL	177
9.1. ÁLTALÁBAN.....	177
X. FEJEZET	
KÜLÖNFÉLE ÖSMERETEK.....	181
10.1. VÁZRAJZ KÉSZÍTÉSE.....	181
10.2. SZÉTTÉPETT IRATOK ÖSSZEÁLLÍTÁSA	187
10.3. AZ ELÉGETT, ILLETVE AZ ELSZENESÉDETT PAPIRRAL VALÓ ELJÁRÁS	188
XI. FEJEZET	
A LÁBNYOMRÓL ÉS EGYÉB NYOMOKRÓL.....	189
11.1. A NYOM TANULMÁNYOZÁSA	189
11.2. AZ IGAZI NYOM FELKUTATÁSA	191
11.3. A NYOMNAK MEGMÉRÉSE ÉS MINTÁZÁSA	193
11.4. MÁSFÉLE NYOMOK	196
XII. FEJEZET	
A VÉRNYOMOKRÓL	199
12.1. A VÉRNYOM FELISMERÉSE ÉS FELKUTATÁSA	199
12.2. OLY VÉRNYOMOK FELKUTATÁSA, MELYEKNEK MEGSEMISÍTÉSE VAGY ELTÜNTETÉSE MEGKÍSÉRELTETT	201
12.3. A HAJSZÁL (PAPILLÁR) VONALAK LENYOMATA	203
12.4. A VÉRNYOMOK MEGŐRZÉSE	204
XIII. FEJEZET	
A TITKOSÍRÁSOKRÓL	207
XIV. FEJEZET	
A LOPÁSRÓL	209
14.1. ÁLTALÁBAN.....	209

14.2. A LOPÁSHOZ VALÓ ELŐKÉSZÜLET	209
14.3. A TOLVAJ FELSZERELÉSE	211
14.4. A BŰNSEGÉDEK	213
14.5. A LOPÁS KERESZTÜLVITELE	223
14.6. A BETÖRÉSES LOPÁSOKRÓL	226
14.6.1. Általános elvek	226
14.6.2. Az ablakon át való behatolás	231
14.6.3. Az ajtón át való behatolás	234
14.6.4. A záruk ellen intézett támadás	235
14.6.5. Más módon való behatolás	236
14.7. A ZSEBTOLVAJLÁS	237
14.8. A BELOPÓDZÁS	238
14.9. A VÁSÁRI ÉS BOLTI TOLVAJOK	239
14.10. A HÁZI TOLVAJOKRÓL	240

XV. FEJEZET

A CSALÁS ÉS HAMISÍTÁS	243
15.1. ÁLTALÁBAN	243
15.2. AZ OKMÁNYHAMISÍTÁS	244
15.3. A PECSÉTHAMISÍTÁSOK	247
15.4. A HAMIS JÁTÉKOSOKRÓL ÁLTALÁBAN	251
15.5. A HAMIS JÁTÉKOSOK SEGÉDESZKÖZEI	253

XVI. FEJEZET

A GYÚJTOGATÁSRÓL	257
16.1. A SZÁNDÉKOS GYÚJTOGATÁSRÓL	257
16.2. A TERMÉSZETI OKOK ÁLTAL ELŐIDÉZETT TŰZESETEK	260
16.3. VEGYI (KÉMIAI) OKOKBÓL EREDŐ TŰZESETEK	261
16.4. AZ ÖNMAGUKTÓL KELETKEZŐ TŰZESETEK	262

XVII. FEJEZET

A TESTI SÉRTÉSEKRŐL	265
17.1. ÁLTALÁBAN	265
17.2. TOMPA ESZKÖZZEL VALÓ MEGSEBESÍTÉS	265
17.3. ÉLES ÉS HEGYES ESZKÖZZEL VALÓ MEGSEBESÍTÉSEK	266
17.4. A LŐSEBEKRŐL	268
17.5. A MEGFOJTÁS ÉS AZ AKASZTÁS JELEI	270
17.6. VÍZBEN TALÁLT HULLÁK	270
17.7. A MÉRGEZÉSEKRŐL	271
17.8. MAGZATELHAJTÁS	274

XVIII. FEJEZET

A CSENDŐR TEENDŐI SZERENCSETLENSÉGEK ALKALMÁVAL	277
PÁLYAKÉP ENDRÓDY GÉZÁRÓL	279

A NÓGRÁDI HONVÉDÚJONCTÓL A GYULAI RENDŐRKAPITÁNYIG	279
A FÉRJ ÉS CSALÁDAPA	282
A LAPSZERKESZTŐ ÉS SZAKÍRÓ.....	282
A „SZÉL KERGETTE VAGABUND”	283
FORRÁS- ÉS IRODALOMJEGYZÉK.....	287
FELHASZNÁLT IRODALOM	287
INTERNETES HIVATKOZÁSOK.....	288
RÉGIÉS ÉS IDEGEN SZAVAK JEGYZÉKE	293
BETŰSOROS TÁRGYMUTATÓ	299

A SZERKESZTŐ ELŐSZAVA

Hallgatóimnak, valamint dr. Ulmann György r. ezredes, rendőrségi főtanácsos és Endrődy Géza, egykori csendőr főhadnagy (később Losonc és Gyula város rendőrkapitánya) emléke előtt tisztelegve.

A bűnügyi nyomozás tudományának első hazai szakkönyve 1897-ben, 121 évvel ezelőtt jelent meg Losoncon, Endrődy Géza tollából, a Kármán-féle Könyvnyomda gondozásában. A második kiadás egy esztendővel később, 1898-ban, 120 éve látott napvilágot Budapesten (Singer és Wolfner munkáját dicséri). Ennek az egyedülálló műnek a címe: *A bűnügyi nyomozás kézikönyve*.

A budapesti megjelenés 120. évfordulója már önmagában is okot szolgáltat a szerzemény újrakiadására. *A bűnügyi nyomozás kézikönyve* azonban nem csupán egy antik könyvritkaság: a méltatlanul elfeledett, de visszafogottan fogalmazva is csak kevésbé ismert szerző munkája igazi csemege a kriminalisták számára. A szakkönyv megállapításainak bizonyos részei napjainkban is érvényesek, sőt, továbbgondolásra alkalmasak és érdemesek. Nem melleleg a – munkaszervezési, nyomozásetikai, valamint krimináltechnikai, krimináltaktikai és kriminálmotodikai ismereteket egyaránt tartalmazó – mű kriminalisztikatörténeti kuriózum, egyben kortörténeti dokumentum, és nem csak a beavatottak számára.

A kézikönyv szerzőjének neve mellé sokan társítják a „*csendőr főhadnagy*” jelzőt, ami nem teljesen helytálló. Endrődy ugyan 1883 májusától 1895 áprilisáig valóban csendőrtisztként szolgált (főhadnagyi rendfokozattal vonult nyugállományba), de *A bűnügyi nyomozás kézikönyve* első kiadásakor (1897) Losonc, a második kiadás megjelenésekor (1898) pedig Gyula rendőrkapitánya volt. A kézikönyvet tehát rendőrként írta, és „*mint rendőrkapitány halt meg 1900. szeptember hó 12-én*”.¹

¹ Dr. Preszly Lóránd: *A csendőrség úttörői*, 177. oldal (Budapesti Hírlap Nyomdája, Budapest, 1926). Endrődy vázlatos életútja jelen kiadás XVIII. fejezetét követő első részben olvasható (Pályakép Endrődy Gézáról).

A kézikönyv első kiadásának szerzői előszavából kitűnik, hogy az annak megírásához forrásként felhasznált, a *Vizsgálóbírák kézikönyve* című² kétkötetes művet németről magyarra maga Endrődy fordította le (3. oldal). Az csakugyan ténykérdés, hogy a kézikönyvet Endrődy „*dr. Grosz János grázi cs. kir. államügyész munkája, saját tapasztalatai és egyéb források nyomán írta*” (az idézet a mű budapesti második kiadásának belső borítóján olvasható, ellenben a „*saját tapasztalatai*” szövegrész az első kiadás belső borítójáról hiányzik). Az viszont több mint kétséges, hogy „*a magyarul tökéletesen, németül és szerbül kielégítően*”³ beszélő szerző képes volt egyedül megbirkózni a szakkifejezésektől hemzsegő német szöveggel. A fordításhoz gyaníthatóan szakember vagy szakemberek segítségét vette igénybe. Mindez természetesen semmit nem von le a kézikönyv értékéből, és nem csorbítja Endrődy érdemeit sem.

A bűnügyi nyomozás kézikönyvének első és második kiadása között lényeges formai és tartalmi különbség nincs.

Az első kiadás 281 oldal, a második kiadás pedig 361 oldal terjedelmű. A 80 oldalnyi többletkülönbség oka egyfelől az eltérő lapméretben és margószélességben rejlik, másfelől a második kiadás kiegészült egy 17 oldalas „*betűsoros*” tárgymutatóval. Ez utóbbi – Endrődy szerint – a kézikönyv „*gyors és könnyű kezelését lényegesen fogja elősegíteni*” (4. oldal).

Szembetűnő eltérés, hogy a mű első kiadását a szerző „*a m. kir. csendőrség, városi és járási rendőrhatóságok, valamint a vizsgálóbírák, királyi ügyészségek s általában a bűnügyekkel foglalkozó egyének részére*” ajánlja (belső borító), míg a második kiadás ajánlásában a „*városi és járási rendőrhatóságok*” helyett az „*összes rendőrhatóságok és rendőrök*” megnevezés szerepel (ugyancsak a belső borító).

A kézikönyv második kiadásának 5. oldalán a következő lábjegyzetbejegyzés olvasható: „*Ahol e könyvben csendőrrel vagy csendőrtisztről van szó, az alatt egyszersmind a rendőr, illetőleg a rendőrtiszt is értendő*”. Ez a bejegyzés az első kiadásban nem szerepel. Endrődy az első kiadás megjelenését követően nyilvánvalóan „*felismerte a helyzetet*”, miszerint Magyarországon nem csupán a csendőrség, hanem a

² A mű eredeti címe, *Hans Gross: Handbuch für Untersuchungsrichter als System Der Kriminalistik* (a szerkesztő megjegyzése – a továbbiakban a lapalji lábjegyzetek forrását csak akkor jelzem, ha nem tőlem származik).

³ A csendőrség úttörői, 177. oldal.

rendőrség is nyomoz (sőt, Budapesten, a vármegyeszékhelyeken és a szabad királyi városokban, főszabály szerint a csendőrség nem nyomozhatott). Megjegyzendő, hogy a kézikönyv megjelenésekor a székesfővárosban, miháldi báró Splényi Ödön vezetésével már funkcionált a Detektívtestület (Splényi bárót 1886. április 17-én felügyelői címmel és kapitányi ranggal megbízták a detektívosztály szervezésével, amelynek 1890-ig állt az élén).⁴

A *bűnügyi nyomozás* – átdolgozott vagy inkább kiegészített – *kézikönyve* a szerkesztő, valamint az első és a második kiadás szerzőjének előszavával kezdődik, majd a tizennyolc eredeti fejezet következik. A mű Endrődy-pályaképpel, forrás- és irodalomjegyzékkel, régies szavak jegyzékével, végül betűsoros tárgymutatóval zárul. Ez utóbbi csak a kézikönyv második kiadásában szerepel, de az átdolgozott műben a kiegészített és többszörösen permutált változat olvasható. A szerkesztő előszava, a pályakép, az irodalomjegyzék és a régies szavak jegyzéke a kézikönyv mindkét kiadásából hiányzik, e részeket jómagam „találtam ki”.

A szerkesztői előszóban mellőzöm a kézikönyv rövid tartalmi összefoglalását (tessék elolvasni a művet), de a fejezetcímeket a rend kedvéért felsorolom. Akit érdekel a mű rezüméje, annak javaslom Ibolya Tibor: *Az első magyar kriminalisztikai tankönyv és szerzője* című szakcikkét.⁵ A kézikönyv fejezetcímei a következők:

- I. A csendőrrel
- II. A kikérdezésről
- III. A helyszíni szemle
- IV. A szakértőkről
- V. A gonosztevők furfangjairól
- VI. A tolvajnyelvről
- VII. A cigányokról
- VIII. A babonáról
- IX. A lőfegyverekről
- X. Különféle ösmeretek
- XI. A lányomról és egyéb nyomokról

⁴ Lásd dr. Kovács Gyula: Báró Splényi Ödön, a főváros első detektívfőnöke. *Obsitos Detektívek Lapja* 2014/3–4. szám, 4–7. oldal (Obsitos Detektívek Egyesülete, Budapest, 2014).

⁵ Ibolya Tibor: *Kriminalisztikatörténeti tanulmányok*, 31–45. oldal (Patrocinium Kiadó, Budapest, 2015).

XII. A vérnyomokról

XIII. A titkosírásokról

XIV. A lopásról

XV. A csalás és hamisítás

XVI. A gyűjtogatásról

XVII. A testi sértésekről

XVIII. A csendőr teendői szerencsétlenségek alkalmával

A fejezetek – a XIII. és a XVIII. kivételével – további címekre tagozódnak, sőt, a II., a IV–V. és a XIV. fejezet egyes címei alcímeket is tartalmaznak. A hármas tagolású, decimális szerkezetű (és az online változatban ergonomikus) tartalomjegyzék 5 oldal terjedelmű.

Hangsúlyozni szeretném, hogy a kézikönyv eredeti szövegén – néhány kivételtől eltekintve – nem változtattam.

A módosításoknál a rendezőelv alapvetően az új magyar helyesírási szabályzat volt.⁶ Szükségszerűen kijavítottam tehát a hosszú, illetve a rövid magánhangzókat, valamint egyes szavak régies írásmódú hosszú vagy rövid mássalhangzóit [például: *tulajdonkép* (tulajdonképp), *épen* (éppen) stb.]. Ugyancsak megváltoztattam a kétjegyű rövid és hosszú mássalhangzók írásmódját [például: *álcázás* (álcázás), *tárcza* (tárca), illetve *melylyel* (mellyel), *veszélylyel* (veszéllyel) stb.), és nem kerülhette el a sorsát néhány vonatkozó névmás sem [például: *a ki* (aki), *a mi* (ami) stb.].

A továbbiakban a Word szövegszerkesztő helyesírás-ellenőrző programjára hagytam. A rendezőelv itt az volt, hogy amelyik szót hibásnak jelölte a program, azt kijavítottam... Azaz mégsem: jó néhány archaikus kifejezést meghagytam, mivel úgy ítélt meg, hogy Endrődy szép, veretes magyar nyelven íródott könyvéhez vétek lett volna hozzányúlni. Így megmaradtak – egyebek mellett – az *askór*, a *búvohely*, a *delejtű*, az *erőművileg*, a *fotografírozás*, a *gondolnók*, a *helyszínén*, az *izgoncok*, a *jóhiszeműleg*, a *kinyomatát*, a *leend*, a *marhajárlat*, a *nehézkór*, az *ösmer* (az összes toldalékolt, ragozott változatában és szóösszetételében), a *parkettirozott*, a *rajtaéretik*, a *spagát*, a *szélhűdés*, a *tátovirozás* és a *vagabund* stb. szavak. Vajon napjainkban mennyien ismerik a jelentésüket?

A meghagyott eredeti kifejezések egyenes következménye lett a *régies és idegen szavak jegyzéke*, amelyet próbáltam kellő gondossággal,

⁶ Tóth Etelka (szerk.): A magyar helyesírás szabályai – Tizenkettedik kiadás (Akadémiai Kiadó, Budapest, 2015).

de mindenekelőtt a mű és szerzője iránti tisztelettől vezérelve összeállítani.

A *bűnügyi nyomozás kézikönyve* eredeti szövegén tehát nem, vagy csak alig-alig változtattam, azonban a művet néhány szövegközi jegyzettel és számos (közel 280) lapalji lábjegyzettel kiegészítettem. Ezeknek a jegyzeteknek nem kevés hányada szakirodalmi hivatkozás. A fennmaradó jegyzeteket egyfajta magyarázatoknak szántam, amelyek a kézikönyvnek az idők múlásával meghaladottá vált állításait cáfolják, vagy egyes részeit értelmezik, valamint az olvasó számára megkönnyítik a mű befogadását. Ezt a témát itt és most részletesebben nem ismertetem, mert az inkriminált fejezetek olvasásakor úgymint mindenre fény derül.

A könyvet úgynevezett „*olvasóbarát*” változatban szerkesztettem. Eszerint a bekezdések (egyes gondolati egységek), valamint az oldalak első és utolsó soraiban nincsenek az elválasztásból eredő töredékszavak. Ahol mégis (kevés ilyen akad), ott a sorok széthúzásának esztétikai, illetve technikai akadályai voltak.

Végül, de nem utolsó sorban, köszönettel tartozom egykori munkatársamnak és barátomnak, *Keglovicsné Mester Györgyi* ny. r. alezredes asszonynak, aki olvasószerkesztőként nem először van a segítségemre, és aki maga is többkötetes író.

Köszönettel tartozom feleségemnek, dr. Kovácsné Lázár Mária Ritának, aki egyfelől tehermentesített az otthoni feladatok alól (így is majd' egy esztendőbe telt, mire „*összeraktam*” a kézikönyvet, amelynek minden egyes betűjét vagy karakterét saját magam billentyűzttem, illetve szövegszerkesztettem), másfelől lelkesen „*ötletelt*”, valamint segített az eredeti mű és a kézirat összehasonlításában (szinte rettegtem attól, hogy esetleg egy-egy bekezdés véletlenül kimarad).

Köszönet illeti még Bosnyák László (Bosi) barátomat, aki közreműködött a külső borító szerkesztésében.

Azt gondolom, most már igazán ideje lesz „*elengednem*” Endrődy Géza könyvét. A művet jó szívvel ajánlom hallgatóimnak, a rendészeti szakközépiskolák és felsőfokú tanintézetek diákjainak, valamint minden bűnüldözőnek, kriminalistának, hagyományőrzőnek és az olyan „*beavatatlanoknak*” is, akiket érdekel, hogy a „*boldog békeidőkben*”

miképpen nyomozott vagy nyomoztak „*a m. kir. csendőrség, az összes rendőrhatóságok és rendőrök, valamint a vizsgálóbírák, királyi ügyészségek s általában a bűnügyekkel foglalkozó egyének*” (második kiadás belső borító).

Útjára engedem tehát *A bűnügyi nyomozás kézikönyvét*, néhai parancsnokom és barátom, dr. Ulmann György r. ezredes, rendőrségi főtanácsos, és a szerző, Endrődy Géza emléke előtt tisztelegve.

Végezetül hadd idézzem Zám Tibor sorait, amelyekkel teljes mértékben azonosulni tudok, és amelyek néhány könyvem mottójául is szolgáltak: „*Soha nem sietek, tapintom, forgatom, méregetem témáimat, és csak akkor kezdek megírásukhoz önbizalommal, ha már birtokomban érzem a kellő és kézhez álló eszközöket. De hadd mondjam még egyszer: az alázattal végzett munka ihletében is meg-megkísért a kétely, hogy jól végzem-e a dolgomat?*”⁷

Kérem, fogadják e könyvet tisztelettel és szeretettel!

Bp. – Kőbánya, 2018. január 22.

Dr. Kovács Gyula
ny. r. alezredes

⁷ Zám Tibor: Szeplős fogantatás, részlet a könyvborító fülszövegéből (Magvető Kiadó, Budapest, 1983).